

TEOLOGICZNY ROZWÓJ IDEI PIEKŁA W PIERWOTNYM KOŚCIELE GRECKIM OD POCZĄTKU DO ORYGENESA. (STUDIUM DOGMATYCZNE)

Lisa M. Sadowski

13.06.2024

STRESZCZENIE

Teologiczny rozwój idei piekła we wczesnym Kościele greckim aż do Orygenesa jest dogmatycznym studium badającym teologiczno-historyczny ruch tej idei wśród wczesnych teologów wczesnego Kościoła greckojęzycznego. Na początek studium przyjrzy się tłumaczeniu hebrajskiego Starego Testamentu na język grecki, ustalając powiązania pism hebrajskich z wczesnym żydowskim tekstem Septuaginty. Można stwierdzić, że tłumaczenie tekstu Starego Testamentu dokonane przez Żydów mówiących po hebrajsku uznawano za tłumaczenie ważne, przekazujące bardzo realne prawdy zawarte w Piśmie Hebrajskim. Tekst ten był następnie używany przez pierwszych chrześcijan i uznawany jest za podstawowy utwór literacki, używany wspólnie przez wszystkich, których dotyczy niniejsze studium. Idee zawarte w tym wczesnym okresie odzwierciedlają piekło jako podziemne miejsce oddzielenia od Boga, miejsce, do którego wszyscy udają się po śmierci, i to na różnych poziomach. Hebrajskie określenie Szeol jest wyjątkowe w językach semickich i zawsze jest używane w odniesieniu do osoby, która zgrzeszyła lub umarła w oddzieleniu od Boga lub Izraela. Szeol, przetłumaczony z języka greckiego jako Hades, nigdy nie jest używany w odniesieniu do zmarłej osoby odznaczającej się cnotą i prawą reputacją.

Wczesne pisma Nowego Testamentu ukazują ciągły nacisk na piekło jako miejsce pośmiertnych cierpień. Użycie słów Hades, Gehenna i Tartarus jasno pokazuje, że piekło jest miejscem ognia i zewnętrznej ciemności. Jest to miejsce, w którym ci, którzy zdecydowali się oddzielić od Boga, odnajdą się po śmierci. Autorzy Nowego Testamentu są zgodni co do ogólnych terminów, które, co należy podkreślić, nie zostały rozwinięte ani omówione w ramach samego gatunku pisarskiego. Nowy Testament także wspomina o piekle jako o miejscu przetrzymywania tych, którzy umarli w oczekiwaniu na sprawiedliwość, jak również o miejscu

stworzonym dla Diabła i jego aniołów.

Ruch od końca pierwszego wieku do początków drugiego wieku nie przyniósł żadnego rozwoju w idei piekła. Pierwsi autorzy używali tego terminu głównie w odniesieniu do Pisma Świętego i jest on konsekwentnie używany w sposób sugerujący, że zarówno autor, jak i społeczność, do której pisał, rozumieli, co oznacza ten termin. Ci pierwsi autorzy pisali do społeczności, aby zachęcać do prawidłowego życia i metanoi. Od początku do połowy II wieku koncepcja piekła uległa niewielkiemu rozwojowi, głównie dlatego, że apologetom bardziej zależało na obronie chrześcijaństwa niż na eschatologii. Jedną główną ideą, którą można dostrzec poprzez rozwój, wiąże się z wiecznością. Późniejsi pisarze zaczęli zmagać się z piekłem jako niekończącą się karą. W miarę upływu czasu kwestia znaczenia ognia jako oczyszczającego zaczyna się rozwijać.

Badanie to wykazało, że koncepcja piekła zawsze zawierała aspekty cierpienia, ognia i oddzielenia od Boga. Jednakże znaczenie tego cierpienia, ognia i oddzielenia rozwijało się na przestrzeni wieków, prowadząc do zrozumienia ich jako zadawanych sobie, a nie zadawanych przez Boga. Próba zrozumienia tego ognia i nadania mu znaczenia zaowocowała tokiem myślenia, który doprowadził do zrozumienia tego ognia jako oczyszczenia. Piekło jako oddzielenie od Boga zaczęło rodzić pytania o czas trwania tego oddzielenia, a także o możliwość przemieszczania się dusz po śmierci z ognistego świata podziemnego w kierunku zjednoczenia z Bogiem.

John S. Edwards